

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FÉLELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Utazás Marostorda felé.

A csütörtökön megtartott törvényhatósági közgyűlés legfontosabb tárgyát az képezte, ami tulajdonkép a tárgysorozatba nem is volt felvéve: miként utazzunk a következő csütörtökre Marostorda felé?...

A költségvető-eknek a nép lelkébe nyúló számtételei, nem érdekeltek senkit; sem a törvényhatósági bizottsági tagok választásánál kifejtett terrorizmust nem tartották szükségesnek szóvá tenni.

Arról nem is szólunk, hogy a főispáni hatalomnak a sajtó szabadsága ellen elkövetett legujabb és a „Székely-Udvarhely” hasábjain eléggé szellőztetett manővere nem tudott visszhangot találni és kelteni egyetlen bizottsági tag hazafias szívében sem.

Meg is kérdeztük az egyik bizottsági tagot, hogy miként lehet ez? Hjah Uram ezen ne csodálkozzék senki ember fia, mert ma az ugynevezett Janicsárok uralják a területet, akik csak egyetlen tekintélyt ismernek: a főispáni uralmat, mely minden jognak kizárólagos szabadalmazott forrása — és egy kötelességet tudnak: a főispáni intézkedések odaadói, büntetését. Tulzognak és lehurrognak ezek még a mennydörgést is, ha a főispáni hatalom érdekszférájában merne megszólalni.

Igen, igen, mert most a rendcsinálás korszakát éljük. Ez a nagyszerű eszme uralja társadalmi és politikai közéletünket egyaránt. Aki pedig nem lapul, azt a hatalom — úgy véli — eltapossa, leigazza, akár csak egy nyomorult férget.

Ennek a bűnös rendszernek áldozzuk fel ma: a szabad választásokban megnyilatkozó alkotmányos jogainkat, a népmilliók egyéni és politikai szabadságának védelmére megváltóként kiküzdött sajtó szabadságot, holnap a nemzet egyéb nagy jogait és holnap után!?

Holnap után már talán nem is lesz semmi veszíteni valónk, mert gyáván, meghuntyázkodva, odaadtuk minden kincsünket, még nemzeti önérzetünket is...

Azután kicsavart citrom módjára rugdalhat a hatalom, mert már nem lesz ellenállási erő és tartalom bennünk; üresek leszünk, akár csak a citrom.

Ime, a rendcsinálásnak az osztrákok szája ize szerint való felséges problémája, meg van már oldva.

Az a hatalmas ellenzék, mely a képviselőválasztásoknál sziklaként meg tudott állani az elvek alapján a pénz és erőszak minden hatalmával szemben is, most szétzúllva és elernyedve, az egyéni és politikai függetlenség minden érzelmét megtagadva, ott hever

roncsokban — egy Haller előtt, aki véletlenül gróf...

És ez a csak még hónapokkal előbb hatalmas ellenzék, melyet a főispáni hatalom minden erejével sem tudott megnyergelni, most önként fogódzik be, hogy elvigye urát Marosvásárhelyre — vendégszerepelni.

A marostordai derék hazafiak, kik most tették ki szűrét a sokkal nagyobb „közigazgatási kapacitás” Erősdynek, bizonyára meg fogják bámulni ezt az udvarhelymegyei diszfogatot, de bámulatukból hamar felocsudnak.

A Désy Zoltánok, Gál Sándorok, Telekies és Bálhienek nem fogják oly könnyen megtévesztetni magukat az édeskes mosolygással, mely mellett ott leselkedik a sunyi rabszág.

Mikor egyik erős hang elkiáltja, hogy: hiszen ez nem Halley, hanem csak egy Haller, minden közkatona megtárlja a maga helyét és fegyverét az alkotmányos jogok védelmében...

Nem, nem főispán ur! Marostordában a diadalmaszkodás, az osztrákos rendcsinálás, nem fog oly könnyen menni, mint itt nálunk, a mestersegesen elkoldusított Udvarhelyvármegyében. Ott a főispáni karikásostor egyetlen csördítésére — nem fog gyámoltalanul földre esni az erős, férfias ellenzék. Ott immár bekövetkeztek a „Janicsárok végnapjai”. S az a kevés janicsárhad, mit a „Székely támad”ból magával visz — csak hirmondónak lesz jó.

A marostordaiak erőssége a törvényben, az alkotmányban gyökerezik. Az öné pedig, báromszoros főispán ur, csak egy erőszakos lélekbe van összezugorítva, amely összeomlik, szétmorzsolódik és megtörik a becsületes fegyverekkel küzdő függetlenség és szabadság összetartó kapcsolatán.

Egyelőre ha örvendenek is az anyyira gyűlölt Erősdy távozásának és a növcserének, ez nem jelenti a feltétlen behódolást. Ezt megmutatták a közigazgatási bizottsági tagok választása ügyében tartott értekezleten is. Ott már a főispánnak kell alkalmazkodnia és örvendhet, ha egy-két főispán-irádó tagot bebocsátanak.

Ott az elnök jogokkal visszaélni nem engedik és a sajtó szabadságát sem rugdoshatja sáros csizmájával — megtorlás nélkül!...

Ilyen auspiciumok között kívánunk jó utazást — Marostorda felé!

— **Megsemmisített választás.** A múlt hó 10-én tartott törvényhatósági bizottsági tagválasztásoknak hallatlan presszióval történt egyik érdekes epizódja a libódi választás megsemmisítése. Berze Albert székelyszentkirályi községi bíró és Tamás István plebános mérkőztek a mandátumért. Különben ez nem is annyira mérkőzés, mint inkább kine-

vezés volt, mert a választást megelőző napon még csak a Berze-pártiak tudták a választás idejét, a többiek pedig a választás folyama alatt szereztek róla tudomást. Így történt aztán, hogy ez a kis csalafintaság Pyrrhuszi győzelemhez juttatta a mungó-jelölt községi bíró. Azonban a Tamás-párt felebezése folytán, a választást megsemmisítették és így új választásra van kilátás. Reméljük, hogy az új választásnál az intézőkörökben több törvénytisztelet és az alkotmányos jogok nagyobb respektálása fog megnyilvánulni.

A székelyföldi közlegelők.

— Sümegi Vilmos orsz. képviselő beszéde. —

Az 1897. évi mezőgazdasági statisztikai kimutatások szerint Erdélyben 1,223.706 kataszteri hold legelő van, 3,454.571 kataszteri hold erdő és 311.882 kataszteri hold termő terület. A mint a statisztikából látjuk, a legelőnek igen tekintélyes holdszáma van, a mi azonban nem jelenti azt, hogy az mind állattenyésztésre alkalmas volna, mert, sajnos, a régebbi időben a legelőkultúra ezen vidéken teljesen ismeretlen volt, és tényleg a rendelkezésre álló legelők nem elegendőek akkora marhaállomány ellátására, mely a megfelelő szükségletet kielégítene.

Veleményem szerint megfelelő befektetés mellett és megfelelő mennyiségű legelőnek olyan módon való művelése, szaporítása mellett mint azt a kirendeltség megkezdte, Erdély lehetne Magyarország éléskamrája, Erdély lehetne Magyarország Svájcja, a mely tökéletesen kielégíthetné Magyarországnak egész állatszükségletét. Erre azonban a mostani körülmények közt, sajnos, kilátása nincs; de nagyon is kívánatos volna, hogy e részben bizonyos dolgok mégis megtörténjenek. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Így a magam részéről, hogy a husdrágaságot valamiképp mégis csak enyhíteni lehessen (Halljuk! Halljuk!) mire ez a több esztendő munka végre lesz hajtva, szükségesnek tartanám, hogyha a szopóshorju és növendékmárha levágatását bizonyos korlátok közé szorítanánk, sőt még szükségesnek tartanám, hogy a gazdákat szopóshorjuk nevelése céljából külön díjazásban is részesítsék. Segítse az állam a szegény községeket tenyészállatok beszerzésével, de sokkal intenzívebb módon, sokkal nagyobb tökével, mint eddig, (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) mert csak így lesz lehetséges, hogy feljavítsuk marhaállományunkat.

Szükséges továbbá, — a mint mondtam — bizonyos erdőterületeknek átalakítása legelővé. Azonban tudommal, mikor egy erdőt kiirtanak, ezeket a vágási területeket azok a kereskedő urak, a kik megveszik az erdőt, újabb időben teljesen letarolják és még az u. n. magfát sem hagyják meg, nem engednek legeltetést és a helyett, — hogy a mint a szerződésben ki van kötve — kitisztítanak az erdőt, legtöbb esetben felgyújtják azt és az a mag, a mely töméntelen mennyiségben van ott az erdőben, elpusztul, a miből erdő- és legelőkultúránknak óriási kára származik. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Különben is, ha a földmivelésügyi minisztérium erdészeti osztályának van hibája — mert ne tessék ebben semmiféle célzatot látni, mint saját tapasztalatomon nyugvó igazságot, hogy nem imerek kiválóbb minisztériumi ügyosztályt, a mely lelkesebben és buzgóbban működnek, mint a földmivelésügyi minisztérium erdészeti osztálya, a melynek élén egy nagyon kiváló férfit, Horváth Sándor miniszteri tanácsos áll, a kinek végtelen sokat köszönhet az egész magyar állam és még többet speciáliter a Székelyföld, — mondom, ha van ennek az erdészeti osztálynak hibája, ez talán épen az, hogy a fát tulságosan imádja és nem akar hozzájárulni ahhoz, hogy azt levágják és hogy legelőt csináljanak.

Lehet, hogy az erdélyrészi ügyosztálynak ez a hivatása, de hiszen az utolsó időben ez a baj is enyhült némileg, mert most már az ilyen legelőkulturával és legelők terjesztésével, fejlesztésével az u. n. gazdasági szaktanács foglalkozik, a melyben nem kizárólag erdészeti szempontok érvényesülnek, hanem más gazdaemberek is kerülnek oda, a kik azután úgy határoznak, a hogy a népnek java azt követeli.

Ez irányban, mondom, határozott javulást látok. De mindenképp szükségesnek tartom, hogy legelők szerzése céljából nagyobb áldozatkészség mutakozzék a kormány részéről.

(vége következik.)

Színes képek.

A három kulcsos (nem kulacsos) vitéz.

Némely nagy uraknak még a talpukon is szerencséjük van. Ilyenek a volt darabontok. Csak akarniok kell — és csőstül hull az áldás ölükbe, avagy öblös zsebükbe.

Lányi Bertalan, a darabontok körmönfont törvényesavarintó igazságügyére kopogtat most a „Nemzeti Munkapárt” ajtaján, melyen belül Tisza István és néhány kényesebb izlésű társa, kezdetben oly erősen tiltakozott a darabontok beözönlése ellen... És Lányi Bertók ur ennek dacára is — meglátják — bekerül a grófok társaságában, akár csak Sebesi Jankó alispán ur, ki annak idején — mikor még aljegyző sem volt — elsőnek tűzte fel a tulipánt, sőt a bérkocsijára is tulipánt festetett volt; noha bácsikája szégyenletes iktatásánál főmatedorkodott.

Ezek azonban mind semmik ahhoz az óriási önvivmányhoz képest, a melyet id. hallerkeői gróf Haller János főispán ur elért a közel multakban.

A dolog ott kezdődik, hogy Székelykeresztúron van egy „Regina”, tehát nőnevű gőzmalom, Erre — mikor keletkezett — telepengedélyre volt szükség. A szolgabírói hivatal annak rendje és módja szerint, az engedélyt megadta, sőt maga az alispáni hivatal is pecsétet ütött rája.

Harmadfokon a belügyminisztérium azonban másképp határozott és a már javában működő gőzmalom beszüntetését rendelte el.

Az alsó foku hatóságok megvakarták a fülök tövét és nem siettek a drákói szigorúságu, különben sem közérdekű miniszteri rendelkezés végrehajtásával.

A malom gyorsan és jól örölt. A közönség teljes mértékben ki volt elégtve. De másfelől egy gőzmalom üzembe helyezése sem került két garasha, hogy azt csak bizonyos kicsinyeskedés miatt beszüntetni lehessen. Megszólalt a közvetlenül mérlegelni tudó hatósági lelkiismeret. Azt remélve, hogy az ügy mégis békés elintézését nyer és így egy botránnyal kevesebb íródik a közigazgatás rovására.

Az ügyet forszírozó felperes ügyvédje azonban — vérszemet kapva a miniszteri határozattól — a szolgabírói hivatal ellen

fordult és feljelentést tett a vármegye főispánjához.

Erre a főispán iszonyu dühbe jött és a következő kijelentéseket tette:

— A legsürgősebben szigorú vizsgálatot rendelek el. A mulasztó tisztviselőt állásából irgalmatlanul felfüggesztem!

Ezzel azonban még nem elégedeti meg ő méltósága Szörnyű haragjában ezeket monologizálta:

— Ha a malom üzeme mielőbb nem lesz beszüntetve, *bezárom a főispáni hivalt* és annak *kulcsát a belügyminiszter asztalára teszem...*

Befolvások egyének — időközben — a „Regina”-ügyet elintézték. A gőzmalom ma is vigan fűtül és még vigebben öröl; noha a főispáni fenyegetőzés óta már hónapok teltek el. Az öreg ur pedig — szokása ellenére — az adott körülményekhez képest lecsendesült és... hallgatott. A szigorú vizsgálat elrendelése is befagyott. Azóta a nemes gróf még egy gőzmalom legyet sem bántott.

És a kulcs ki?... Hehehe! Hehehe! Hehehe! A főispáni irodát lehet hogy bezárta, amint sok nem besugó előtt bezárni szokta. Az is lehetséges, hogy a kulcsot zsebre tette és Budapestre felvitte. De — mint a tények igazolják — a belügyminiszter asztalára nem tette, sőt onnan még két darab olyan kulcsot vágott zsebre és így lett aztán *három kulcsos* (nem kulacsos) főispán belőle...

Sugó.

E NAP

Vasárnap január

UJÉV

az új évnegyed kezdete. Miután előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék.

Ezen a napon kezdődik a »Székely-Udvarhely« tizenhetedik évfolyama.

Székely testvérek! Ne sajnáljátok önmagatok és a haza jóvoltáért azt a pár garast, melyért a »Székely-Udvarhely« című hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap megjelenő 48-as függetlenségi

zékely ujságot jártni módotokban áll.

Küldjétek be minél előbb az amugyis csekély előfizetési díjat.

A »Székely-Udvarhely« őszinte, igazságos, becsületes jelszava, melyért körömszakadtáig küzdeni kész: a magyarság, a székely nemzet önállósága, függetlensége, szabadsága és itthon, saját földén való boldogulása!...

Talán egyszer sem volt nagyobb szükség — különösen vármegyénkben — a szabad, igazi függetlenséggel bíró sajtóra, mint épen napjainkban. Hiszen a függetlenségi eszmékért élni-halni kész testvéreinket: politikai meggyőződésük miatt a hatalom üldözi, lépten-nyomon hurcolja. Tehát oda jutottunk, hogy csakis megdicsőült Kossuth apánk óhaját kívánhatjuk: *vegyenek el mindent, csak szabad sajtót adjanak, s nemzetem szabadsága, boldogsága fölött kétségbe nem esem!*...

Valamint Kossuth apánk e nagyjelentőségű kijelentésében bizott a nemzet hazafias feltámadásában, lelkesedésében, úgy mi is székely igazságérzésünk teljes erejével bizunk a »Székely-Udvarhely«, mint e vármegye egyetlen 1848-as függetlenségi szabad sajtójának felkarolásában, hathatós támogatásában.

Nem lehet igaz érzésű székely egyetlenegy sem, aki hazánk, nemzetünk önállóságát, függetlenségét, szabadságát ne akarná és azért bárminő nagy áldozatot hozni, hajlandó ne lenne. Már pedig a »Székely-Udvarhely«

— mint megalkuvást nem ismerő függetlenségi sajtó-organum — pártolása, hazafias kötelessége mindenkinek.

Másfél évtizedet meghaladó becsületes multja fényes tanúság reá, hogy a »Székely-Udvarhely« kibontott zászlóját erős kézzel kitartó bátorsággal lobogtatta. Nagy küzdelmek, erős megpróbáltatások, a hatalom legádázabb hajszája, üldözése ellenében is kiállotta a tűzpróbát.

Székely testvérek! Ne hallgassatok a hatalom bérenceinek hazug rágalmainra, melyeket csak hitvány céljaik: a függetlenségi szabad sajtó elnémitására koholnak azért hogy apránként mindnyájunkat letörjenek és így aztán biztosítsák maguknak örökös uralmukat, a mely hazánk és nemzetünk leigázása, nyomorba kergetése felé vezet...

Nyíljon fel minden székelynek a szeme. Lásza be, hogy az idegen uralom e nemzet sirásója leszen.

Tartsunk össze. Tömörüljünk a függetlenségi zászló mellett, mert Magyarország és a székely nemzet szolgajármot sokáig már nem hordozhat.

A »Székely-Udvarhely« egyedüli erőforrása a hazafias közönség hathatós támogatásában, székely testvéreink szeretetében van. Kérjük tehát mindnyájukat a jó ügy pártolására.

Hazafias tisztelettel:

a »SZÉKELY-UDVARHELY« szerkesztősége és kiadóhivatala.

*

— **Előfizetés lapunkra.** A »Székely-Udvarhely« előfizetési árát nem emeltük fel, noha egyes fővárosi lapok — az általános drágaság és a munkabérek emelkedése folytán — jelentékeny áremelést léptettek életbe. Azonban az előfizetési díjakat — több oldalról felmerült kívánságra — egységesítettük és mostantól kezdve mindenkinek egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér lesz az előfizetési ár. Kérjük ezt szívesen tudomásul venni és az előfizetéseket e szerint beküldeni.

HIREK.

— **A király** egészsége feltűnően javult. Csütörtökön valószínűleg Schönbrunnból behajtat a Burgba. Azonban egyelőre az általános kihallgatásokat nem tartja meg.

— **A képviselőház** letárgyalta általánoságban a szerb kereskedelmi szerződést csütörtökön. A részletes tárgyalás hétfőn kezdődik. Péteken vizkereszt és szombaton a görögkatholikusok karácsonya miatt nem volt ülés. A szerdai ülésen Ugron Zoltán volt az utolsó szónok. A kereszturi követ a husdrágasággal, az állattenyésztés fejlesztésével foglalkozott. Ez utóbbinál főkérdésnek tartja a kukorica olesőságát. Az erdélyi legelőviszonyokról beszélt és a havasi legelők felkarolását kérte. Beszédével nagy hatást nem kelthetett, mert a kormány félhivatalosa így emlékezik meg róla, a munkapárti képviselőről: Ugron Zoltán a képviselőházban a kukorica olesóbbításáról s a hazai legelőkről disszertált két óráig.

— **Kormány a püspök ellen.** Gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspököt a kormány egyik legbelsőbb félhivatalosa, a Magyar Szóval tejttestvér Budapesti Napló, Khuen-Héderváry miniszterelnöknek házi lapja, csunyan megtámadta. A többek között ezeket írja: „Majláth az, aki rendelkezéseivel, viselkedésével azt a hitet iparkodik mindenfelé kelteni, hogy ő a hercegprimás utóda s egyenest ennek is girálja magát. Már pedig, aki hercegprimási ambíciókat hordoz kebelében, az — ha már személyével nem is képes közmegelegedést kivívni — legalább tetteivel és viselkedésével iparkodjék megvívni azt a látszatot, hogy pártok és szemé-

lyek fölött áll. De Majláth ennek épen az ellenkezőjét teszi. Majláth ugyanis felhasználván azt az alkalmat, hogy a nagyváradi püspökség vakál, illetékes helyen lépéseket tett aziránt, hogy abból egy részt szakítsanak ki az ő számára. Sem ez, sem más cselekedete és egész viselkedése nem tetszik a hercegpimási udvarnak, valamint rossz szemmel nézik hercegpimási önjelöltségét is. Aki ismeri a kegyes és minden lépésénél csakis jót cselekvő főpásztor ténykedéseit s tudja, hogy a felekezeti békét miként ápolja, megbotránkozás nélkül nem olvashatja a kormánynak eme feltűnő és alaptalan vádaskodását. Az a szeretetteljes gondoskodás, a melyről nemcsak nekünk Udvarhelyvármegyében, de az egész Székelyföldön és Erdélyben alkalma volt az apostoli lelkületű főpapot mindenkinek megismerni, — hisszük — megtalálja azt a hathatós eszközt a mellyel az erdélyrészi római katolikus egyház tagjai a bálványozásig szeretett püspök magas személyéhez méltó elégtételt fognak szolgáltatni. Ez lesz majd a válasz a Khuen-kormánynak, mely minden téren ellene van mindazoknak, kik világosan látnak és szabadon gondolkoznak.

— **Országos kirakó-vásárok.** Január hó 11-én Köboldogfalva, Szászbanyicza; 13-án Lupsa, Oláhlapos, Szilágynagyfalu; 14-én Déva, Gernyeszeg, Sülelmed; 16-án Magyar-nemegye, Színye (Dés mellett); 17-én Maros-Vásárhely; 18-án Keresd, Korond, Kraszna, Mezőörményes; 19-én Magyarlapos, Maros-ilye.

— **Szent Antal estély.** A mai napra tervezett Szent Antal estélyt e hó 17-én (kedden) fogják megtartani. A műsort közelebbről közöljük.

— **Két szép estélyben** volt része Homoródmás községi közönségének karácson másodnapján és Szilveszter estéjén. Alkalmi énekek, szavalatok, felolvasások és „A karácsonfa körül” című szindarab előadása, lelki gyönyörűséget szerzett mindazoknak, akik a zsufolásig megtelt nagyterembe bejuthattak. Elismerés, köszönet érte a közreműködő, szereplő ifjúságnak, de különösen Péterfyné Tary Irén tanítónőnek, ki a szerepek kiosztásában, betanításában és rendezésében oly sokat fáradozott. Mindenki azon ohajtással távozott, vajha a tél folyamán még lehetne részük ily kellemes estékben!

— **Öngyilkos főhadnagy.** Spanili Richard, a helyben állomásozó 82-ik ezred zászlóaljának főhadnagya, vizkereszt napján reggel 7—9 óra között malom-utcai lakásán öngyilkos lett. Pár nap óta készült végetes tette. Előbb mérget vásárolt, de azt nem használta fel. Majd pénteken balkezén az ereket felvágta s míg az őrizetere bizott bakák orvosért szaladtak, felakasztotta magát. A segítség érkeztekor már csak a beállott halált lehetett megállapítani. Az eset különösen a tisztikart igen kellemetlenül érinti, hogy a szerencsétlen ember a halálnak ily nemét választotta. De fegyver nem állott rendelkezésre és — úgy látszik — életét okvetetlenül el akarta dobni magától s így nem válogatott az eszközökben. Régi betegségétől akart szabadulni, amely miatt Temesvárra kórházba készült. Az orvos-rendőri vizsgálatot a polgári hatósággal együttesen tartották meg. A rendőrség részéről Szombatfalvy Lajos főkapitány volt jelen. Temetése ma (vasárnap) d. u. 3 órakor lesz.

— **A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíj-egylete** minap tartotta m. évben utolsó választmányi ülését József-utca 23. sz. házában Kölber Alajos kocsigyáros elnöklésével. A betérjesztett jelentésekből megemlíti a következőket: Az egyletbe 1910-ben 34.000 új tag lépett be, kikkel a rendes fizető tagok száma a százhuszonegyezeret meghaladta. A vagyon másfél millió koronával növekedett s jelenleg hatmillióhat-száz-ezer Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

korona az egylet vagyona. Az 1910. évben alakult 73 új fiókpénztárral ezek száma 364. Különösen kiemelendő, hogy az egylet 1903 óta 962 rokkant tag, 281 árva állandó segítésre, továbbá számos özvegy végkielégítésére eddig egymilliószázezer korona segítésösszeget fizetett ki. Az egylet 1907 óta évi 5000 korona állami támogatásban részesül. Katits Antal igazgató előterjesztésére a jövő évi küldöttek közgyűlését április 30-ikára tűzték ki. Az egylet iránt érdeklődőknek a központi iroda ad fölvilágosítást, Budapest, VIII., József utca 23., sz. egylet saját házában.

— **Méhészeti megfigyelő állomások.** Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület az elmúlt esztendő folyamán tíz új méhészeti megfigyelő állomást szerelt fel, amelyek közül kilenc már június hónap óta működésben van. A megfigyelő állomások vezetői megfigyelik az időjárás legfontosabb jelenségeit és az éghajlat egyéb tényezőit, valamint ezeknek a növényvilágra és méhek életére közvetve, vagy közvetlenül gyakorolt hatását. A talajviszonyok és domborzat tekintetbevételével tanulmány tárgyává teszik a fontosabb mézelő növények elterjedtségét, nektártermelő képességét, meg jegyzik azok virágzásának idejét, életfeltételeik lapján elősegítik azok elterjedését s egyáltalában a méhészkedésnél tekintetbe veendő összes tényezőket figyelemmel kísérik. Az eddig felállított tizen-negyzet megfigyelő állomást mind az Országos Magyar Méhészeti Egyesület letéstitte. Ő látja el az össze állomásokat a szükséges nyomtatványokkal s ő gondoskodik a megfigyelések feldolgozásáról s az eredményeket közlés végett eljuttatja mindazokhoz a szaklapokhoz, melyek azt megkérlik.

— **Iskolák községi segélyezése.** Egy felerült esetből kifolyólag a közigazgatási bíróság kimondotta, hogy a felekezeti iskola részére megszavazott segély fedezésére kiveendő községi adóhoz való hozzájárulás alól a más felekezetekhez tartozó községi lakosok fel nem menthetők. Az esetet és a közigazgatási bíróság erre vonatkozó ítéletét indokolással együtt a hercegpimás ezidei XXI számú pásztorlevelében teszi közzé.

— **A nagygalambfalvai leány — Pesten.** Csomor Máris 22 éves cseléd, nagygalambfalvai születésű leány Budapesten szolgált és csülörökön reggel rosszul lett. A mentők megállapították, hogy a leány néhány órával előbb anya lett. Meg is mondták ezt a leánynak, aki kijelentette, hogy nem lett anya. A mentők bevitték a kórházba, de a furcsa dolgot bejelentették a főkapitányságnak. A rendőrség megindította a nyomozást és csakhamar megtalálták a fiucsecsemő holttestét a cseléd ágyában, a szalmazsákba rejtve. Konstatálták, hogy a gyermek élve született és a lelketlen anya bedugta a szalma közé, ahol megfuladt. A borzalmas lelet megtalálása után elővették a kórházban fekvő leányt.

— A gyermekről tudok, mondotta, de hogy mimódon jutottam hozzá, sejtelmem sincs.

A kijelentés általános meglepetést keltett. A rendőrtisztviselő megjegyezte:

— Hát kedvese volt.

— Soha. Esküszöm, hogy soha férfival dolgom nem volt. Nem ismerem senkit. Csak úgy lehet, hogy álmodtam és így lett meg a gyermek.

Bárhogy faggatták is, a ravasz székely leány megmaradt amellett, hogy álmában jutott a gyerekhez. Ha felgyógyul, a rendőrség letartóztatja.

— **Tojás- és baromfi-árusítás nem házalás.** A kereskedelemügyi miniszter legutóbb egy konkrét eset kapcsán kimondotta, hogy a minden napi fogyasztásra szolgáló cikkeknek, így a tojásnak és a baromfinak házról-házra való árusítása nem tekinthető házalásnak és ilyen cikkel, még ha nem saját termésük

is, bárki engedelem nélkül szabadon üzhet kereskedést.

Meghívó. Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület választmánya folyó hó 10-én d. e. 10 órakor a vármegyeház kistermében választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívataknak. Tárgy: Folyó ügyek. Székelyudvarhely, 1911. január hó 3-án. Az elnökség.

Közönség köréből.*

Kérésem a homoródi járás főszolgabírájához.

Főbíró ur! E lap 1910. dec. 15-iki számában önhöz intézett kérdésemre eddig nem kaptam feleletet, pedig idő lett volna rá! Akármilyen nagy urnak képzelem ön magát a hatalom árnyékában s akármilyen kicsiny embernek is nevez engem az én egyszerű állásomban, én úgy tudom, hogy legelőször ember kötelességünk embertársainkkal szemben az, hogy feltevéseinkre feleletet adjunk. Ha gondolja, hogy önt is ez obligo erre kötelezi, ismételtelen felkérem, sziveskedjék kérdésemre felelni, mert én az agyonhallgatás nagy uri passiójával nem fogok megelégedni és újabb kérdésekre való felelettel lennék kénytelen terhelni!

Mert én senkit elnyomni nem akarok, ahoz kicsiny ember is vagyok, de viszont emberi önértetem azt sem enged, hogy valaki az én letiprással vagy sáros lábával az én hátamon való felmászással jutasson el állásom megtartásához.

Én a gyöngét szeretettel támogatom, de ha éppen az akar engem elnyomni, ez ellen jogom van küzdeni.

Homoródszentpál, 1910. dec. 22.

Ürmösy József, lelkész.

* E rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak a beküldő felelősségére. Szerk.

Közigazgatás.

Termesszünk több répát.

Ma már a kisgazda sem nélkülözheti télen a répát, amennyiben a répa télen át állatainak a legkitünőbb takarmányt szolgáltatja. A legkitünőbb takarmányt szolgáltatja pedig azért, mert az egyetlen vízidus takarmány, a melyet az állatok télen kapnak, a mely vízidus takarmányra nemcsak a teheneknek van nagy szükségük, a melyeknek teljes képességét a répa nagy mértékben fokozza, hanem szükségére van mindig egyéb állatnak is, főleg akkor, ha nagy mennyiségű szalmát, kukorica szarát kell fogyasztaniok, a melyeknek emészthetőségét magas víztartalmánál fogva lényegesen elősegíti a répa.

A répa termesztésére a legjobb földet választjuk, a melyet lehetőleg mélyen kell szántanunk és jól megtrágyáznunk, hogy nagy terméseket adjon.

A Magyar-Óvári növénytermelési kísérleti állomás a szuperfoszfátosított és Chilislétromozott repánál 13400 kg.-ig, s végül a káli-foszfátos és Chilislétromozotttal 17400 kg.-ig menő termés többleteket ér el kat. holdanként.

Ezekkel a példákkal csak azt kívánjuk bizonyítani, hogy nincs növény, a mely a jól megtrágyázott földben nagyobb termés többleteket adna, mint épen a répa. Miután pedig a gazdának nem lehet az a célja, hogy nagy területet vessen be repával, s ezt a nagy területet kapáltassa folyton, hanem egyedül az kell hogy a célja legyen, hogy minél kisebb területet foglaljon le repával, hogy minél kisebb területet kelljen állandóan kapálnia. Oda kell törekednie mindenkinek, hogy ne csak mélyen megművelt, de jól megtrágyázott földbe vessen répát, hogy így kis területről aránylag igen nagy mennyiségű répa termése legyen.

Szerkesztői üzenetek.

J. S. D. Az összeg beérkezett. A szövetkezet nem sokára valószínűleg bírólal felosztásra kerül. A részjegyek értékét majd akkor visszakapják. Szives üdvözlét.

TALÁLÓS o o o o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés az apróhirdetés?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el. Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálást** és **kereslet** nagyarányú forgalmát.

Azért ne tessék habozni

s a mikor csak a legesekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely”-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Uj versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892). Budapest, 1897. Franke Pál bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Didó. Verses lírai regény. Tóth István négy szoborképével. Második kiadás. Budapest, 1901. Terjedelme 12 és fél iv; ára füzve 2 K, magyar stílus diszkötésben 3 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda 1906

Bosszú. Osztályok hősi ének. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Buljovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősenek. Budapest, 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stílszerű diszkötésben 8 K.

Mindezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatti) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések. Valtér Ernő kiadása. Budapest, 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatóvényszámot szívesen küld bárhova.

Eladó ház. Székelyudvarhely, Kossuth-u. 86. szám alatt négy szoba, műhely, kert és tágas udvarral bíró külön álló laktelek szabad kézből eladó. Értekezni lehet Balázs Károly butorraktárában Batthyány-tér 12. sz.

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó hánasmód és pontos kiszolgálásért szavatol Barkóczy Albert, vendéglős.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

DISZMUNKÁK

őzv. Mihálovits Béláné

lőgion. tanárné bár...

...: minemü ...:

himzéseket,

így: monogramokat és arany himzést, tűfestést, templomi oltártartókat stb. elvállal és a legkényesebb izlésnek is megfelelően elkészíti. Naponta rendes elméleti és gyakorlati ének, zongora tanítást tart, a melyekre a tanulók FIUK vagy LEA-: NYOK bármikor :

SZÉKELYUDVARHELYT
PETŐFI-UTCA 31. SZ. ALATTI
LAKÁSÁN JELENTKEZHETNEK

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Camis és Stoch

Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Amortizációs

tisztviselői kölcsön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet közszügyi képviselőisége”

KOLOZSVÁR

Ierene József-ut 7. a szám.

Válaszbélyeg csatolandó.

REFORMÁTUS

DISZES

IMAKÖNYVEK

NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK

BETEG PÁL

KÖNYVKERESKEDESBEN
SZÉKELY-UDVARHELYT

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

RETHY-FÉLE PEMETEFÜ

Cukorkánál.

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan Rethy-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.

Csak Rethy-félet fogadjunk el.

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legponosabban, gyári ár mellett szállítanak Betegh Pál könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Köhögés

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hőkhurut ellen ne vegyenek semmi egye-: bet, mint csakis a ::

KAISER-féle

mell-karameliákat a „három fanyóv”

5900

közjegyzőileg hitel-sített bizonyítvány orvosok és magánzók által a biztos eredményt igazolják. Csomagban 20 és 40 f-ért. Dobozban kapható 6 f-ért. Kapható gyógyszerárak és drogériákban, vala- mint Zsetkey János gyógy-szerésznél Homoród-szt.-márton községben

Védjegy. „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított háziaszer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghűléseknél, bedőrzőselekképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozban van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerár az „Arany proslánhoz”

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Legszebben ír a

STAR-írógép

Ára legolcsóbb, mert csak

450 K-ba kerül

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője.

BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is Kérjen prospektust.